

Педагогічна освіта

УДК [81'246.3:008]:[373.5.016:811.111]

DOI 10.57125/pedacademy.2024.06.29.12

**Лінгвокультурологічна складова уроків англійської мови як засіб
аккультурації здобувачів базової середньої освіти**

Каневська Ольга Борисівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу та слов'янської філології, Криворізький державний педагогічний університет, проспект Університетський, 54, м. Кривий Ріг, 50086, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1703-7929>

Зоренко Ірина Станіславівна

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології, Криворізький державний педагогічний університет, проспект Університетський, 54, м. Кривий Ріг, 50086, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7628-2724>

Прийнято: 13. 06. 24 | Опубліковано: 29. 06. 24

Анотація. Метою статті було обґрунтування необхідності урахування лінгвокультурологічної складової в уроках англійської мови як засобу аккультурації здобувачів базової середньої освіти. У дослідженні застосовано такі методи, як: аналіз педагогічної та методичної літератури, засадничих документів для синтезу, порівняння та зіставлення різних підходів до проблеми, визначення її теоретичних основ і поняттєво-категоріального

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

апарату; критичне засвоєння досвіду методики навчання іноземної мови, міжкультурної комунікації, лінгвокультурології.

У результаті дослідження було встановлено, що важливим аспектом навчання іноземної мови в умовах сьогодення є лінгвокультурологічне спрямування цього процесу, а також застосування таких методів і прийомів, які б полегшували процес акультурації здобувачів освіти, тобто їх пристосування до культури народу, мова якого вивчається. Визначено лінгвокультурологічну компетентність як здатність здобувача освіти здійснювати міжкультурну комунікацію, реалізувати себе в межах діалогу культур, що базується на знаннях лексико-фразеологічних одиниць з національно-культурним компонентом значення та вміннях застосовувати їх у ситуаціях міжкультурного спілкування; на володінні національно-специфічними моделями комунікативної поведінки та вміннями здійснювати спілкування в соціокультурно зумовлених ситуаціях; на вмінні використовувати фонові знання (історично-культурні, національно-культурні, соціокультурні тощо) для досягнення міжкультурного взаєморозуміння з носіями мови, що вивчається. На конкретних прикладах продемонстровано особливості проведення лінгвокультурологічної роботи на уроках англійської мови задля акультурації здобувачів освіти. Упровадження лінгвокультурологічної складової в процес навчання англійської мови забезпечує: якісне оволодіння іноземною мовою; сформованість у здобувача освіти лінгвокультурологічної компетентності; розширення світоглядних і загальнокультурних знань, уявлень і ставлень; розуміння ціннісних установок, особливостей культурної, психологічної та соціальної ідентичності, притаманних лінгвокультурній спільноті, мовою якої здійснюється міжкультурна комунікація; розвиток міжкультурної толерантності, навичок співіснування з представниками іншомовної культури, толерантного ставлення до наявних відмінностей

(мовних, культурних) у комунікативній поведінці учасників міжкультурної комунікації; сприяння процесу акультурації особистості того, хто вивчає іноземну мову.

Ключові слова: мова, культура, лінгвокультурологічна компетентність, урок англійської мови, акультурація, міжкультурна комунікація, базова середня освіта.

The linguo-cultural component of English language lessons as a means of acculturation of basic secondary education students

Kanevska Olga Borysivna

PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Translation and Slavic Philology, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 54 Universytetskyi Avenue, Kryvyi Rih, 50086, <https://orcid.org/0000-0003-1703-7929>

Zorenko Iryna Stanislavivna

PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of English Philology, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 54 Universytetskyi Avenue, Kryvyi Rih, 50086, Ukrainian, <https://orcid.org/0000-0002-7628-2724>

Abstract. *The purpose of the paper was to ground the need to take into account the linguo-cultural component in English lessons as a means of acculturation of basic secondary education students. The research uses such methods as: analysis of pedagogical and methodical literature, documents for synthesis, comparison of different approaches to the problem, determination of its theoretical foundation and*

conceptual-and-categorical apparatus; critical mastering of foreign language teaching methods, intercultural communication, linguistic and cultural studies.

The research proved that an important aspect of today's foreign language learning is the linguo-cultural direction of this process, as well as the use of such methods and techniques that would facilitate the process of acculturation of students, that is, their adaptation to the culture of the people whose language is studied. Linguo-cultural competence is defined as the ability of the learner to communicate in intercultural context, to realize himself within the dialogue of cultures, which is based on the knowledge of lexical and phraseological units with a national cultural component of meaning and the ability to apply them in situations of intercultural communication; on the possession of nationally specific models of communicative behavior and the ability to communicate in socio-culturally determined situations; on the ability to use background knowledge (historical, cultural, socio-cultural, etc.) to achieve intercultural mutual understanding with speakers of other languages. Specific examples are used to demonstrate the peculiarities of conducting linguo-cultural work in English language classes for the purpose of acculturation of students. The introduction of a linguo-cultural component into the process of learning English provides: high-quality acquisition of a foreign language; the formation of the learner's linguo-cultural competence; the expansion of worldview and general cultural knowledge, ideas and attitudes; the understanding of value attitudes, features of psychological and social identity inherent in the linguo-cultural community, in the language of intercultural communication; the development of intercultural tolerance, skills of coexistence with representatives of foreign cultures, tolerant attitude towards existing differences (linguistic, cultural) in the communicative behavior of the participants of intercultural communication; the facilitation of the acculturation process of a foreign language learner.

Keywords: language, culture, linguo-cultural competence, English language lesson, acculturation, intercultural communication, basic secondary education.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями (Вступ). Проблема взаємодії мови та культури – це проблема ефективності культурного діалогу між культурами різних епох і культурами, що існують одночасно, а також між інокультурами, що контактують у міжкультурній комунікації або у процесі навчання іноземних мов. Погодимося з думкою, висловленою Ф. Бацевичем: діалог культур «забезпечує адекватне взаєморозуміння і духовне взаємозбагачення представників різних національних лінгвокультурних спільнот» [1, с. 44].

Згідно з Державним стандартом базової середньої освіти, одними із ключових компетентностей є такі, як здатність спілкуватися іноземними мовами та культурна компетентність, які передбачають формування у здобувачів відповідних умінь і ставлень: готовності до міжкультурного діалогу, розуміння ними важливості оволодіння іноземними мовами для міжкультурного спілкування, відкритості до міжкультурної комунікації, зацікавленості світовими культурними здобутками та ін. [7]. Отже, розвиток у здобувачів здатності спілкуватися іноземними мовами для міжкультурного діалогу є головним завданням іншомовної освіти загалом і мовно-літературної освітньої галузі зокрема. Саме тому здобутки лінгвокультурології як науки про взаємозв'язки та взаємодію культури та мови є необхідним підґрунтям сучасної методики навчання іноземних мов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Огляд літератури). Студіювання сучасних наукових публікацій показало, що дослідники активно розробляють проблеми лінгвокультурології як науки, в якій досліджуються прояви культури народу та їх відбиття в мові, та лінгводидактики, в якій

розв'язуються питання оптимізації процесу розвитку у здобувачів освіти вміння здійснювати міжкультурну комунікацію. У статті С. Колонюк в аспекті порівняльної та зіставної диференціації схарактеризовано такі базові поняття лінгвокультурології, як лінгвокультура та лінгвокультурема [9]. У публікації Н. Валуєвої, стосовної лінгвокультурологічних аспектів міжкультурної комунікації, на підставі аналізу конкретних прикладів сучасних розмовних одиниць англійської та французької мов доведено, що вони були утворені внаслідок діалогу між двома культурами та мовами в процесі їх взаємопроникнення. Авторка підкреслює активізацію впливу міжкультурних контактів на розвиток мов [4].

У публікаціях деяких дослідників схарактеризовано лінгвокультурологічний підхід до навчання іноземних мов. До прикладу, з урахуванням цього підходу О. Сулік пропонує лінгводидактичну модель формування соціокультурної компетентності в умовах багатомовного навчання в загальноосвітній школі [14]; К. Гостра визначає та обґрунтовує лінгводидактичні умови формування вторинної мовної особистості засобами прецедентних феноменів культури [5]. Л. Рогач акцентує увагу на тому, що лінгвокультурологічний підхід до викладання іноземної мови збагачує культурний світогляд учнів і сприяє розумінню розмаїття сучасного світу; отже, навчальна програма з вивчення іноземної мови повинна бути побудована так, щоб містити аудіо- та відеоматеріал із літератури, музики, кіномистецтва, образотворчого мистецтва, а також підручники з текстами й завданнями про культуру [12]. О. Торосян розглядає лінгвокультуру як невід'ємну складову викладання іноземної мови [16].

У сучасних дослідженнях доводиться необхідність урахування лінгвокультурологічного аспекту в процесі фахового навчання іноземних мов. Так, у статті Л. Ушакової культурологічне спрямування професійної підготовки

майбутніх учителів іноземних мов, що орієнтується на пріоритетність ролі культури в житті людини, насамперед в освіті, розглянуто як педагогічну умову формування лінгвокультурологічної компетентності [17]. І. Давидченко визначає роль лінгвокультурологічної компетентності у фаховому становленні майбутніх фахівців закладів освіти, зазначаючи, що саме за допомогою цієї компетентності забезпечується результативність виконання ними основних професійних завдань [6]. А. Бондаренко висвітлює проблему категорійного статусу лінгвокультурологічних одиниць у процесі підготовки філологів [3]. С. Стежко, Н. Кондратенко та Г. Марченко теоретично обґрунтовують лінгвокультурологічні засади формування комунікативної компетентності майбутніх журналістів [13].

Т. Беценко пропонує застосовувати у процесі навчання української мови як іноземній лінгвокультурологічний аналіз тексту, який презентується як вид інтелектуально-креативної діяльності в аспекті його народознавчих, етнографічних, фольклорних зв'язків [2]. І. Прожогіна визначає лінгводидактичний потенціал етнокультурного концепту «вишиванка» [11]; Г. Темник і О. Сорока – країнознавчого підручника з української мови як іноземної [15].

Отже, розробки дослідників у сучасному науково-методичному дискурсі спрямовано на пошуки ефективних лінгводидактичних прийомів уведення лінгвокультурологічних знань в освітній процес на різних етапах навчання як української мови, так й іноземних мов.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на низку статей, присвячених лінгводидактичним і лінгвокультурологічним питанням, зокрема формуванню лінгвокультурологічної компетентності, лінгвокультурологічним методам і прийомам навчання мов, багато з них потребують подальшого розв'язання.

Залишилися поза уваги дослідників проблеми акультурації здобувачів освіти у процесі вивчення іноземної мови, лінгвокультурологічного наповнення змісту сучасного уроку, добору відповідних освітніх технологій тощо. Дослідження процесу навчання англійської мови в закладах базової середньої освіти з точки зору лінгвокультурологічного підходу та його спрямованості на акультурацію особистості тих, хто вивчає цю мову, є актуальним і новим у лінгводидактиці.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета статті – обґрунтувати необхідність урахування лінгвокультурологічної складової в уроках англійської мови як засобу акультурації здобувачів базової середньої освіти.

Досягнення мети потребує розв'язання певних завдань:

- 1) визначити та уточнити основні поняття дослідження;
- 2) схарактеризувати мету та сутність впровадження лінгвокультурологічної складової в уроки англійської мови та відповідні методи, прийоми, види навчальної діяльності;
- 3) на конкретних прикладах продемонструвати особливості проведення лінгвокультурологічної роботи задля акультурації здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів (Результати дослідження). Глобалізація спілкування в сучасному світі актуалізує процес міжкультурної комунікації, діалог культур і пов'язану з ним акультурацію особистості, що пізнає та засвоює елементи іншомовної культури. Значущість вивчення іноземних мов зумовлює необхідність розглядати їх як невід'ємну частину культури.

У засадничих документах визначено головний напрям іншомовної освіти в Україні та мету навчання іноземних мов як «розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які <...> здатні спілкуватися <...> іноземними мовами для духовного, культурного та національного

самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень» [7]. Реалізація поставленої мети потребує активізації науково-методичних досліджень щодо пошуків ефективних методів, прийомів, форм, засобів навчання іноземної мови як засобу міжкультурного спілкування.

На нашу думку, важливим аспектом навчання іноземної мови в умовах сьогодення є, з одного боку, лінгвокультурологічне спрямування цього процесу, а з другого – застосування таких методів і прийомів, які б полегшували процес акультурації здобувачів освіти, тобто їх пристосування до культури народу, мова якого вивчається. Адаптація до чужого комунікативного середовища, до іншомовної культури є не менш важливою, ніж засвоєння мовного та мовленнєвого матеріалу іноземної мови.

Акультурація у сучасному науковому дискурсі розуміється як результат пристосування індивіда або групи людей до життя в інокультурному середовищі, що здійснюється у процесі комунікації та веде до зміни ціннісних установок, трансформації соціальних ролей і соціальної комунікативної поведінки, навіть до зміни ідентичності особистості.

У міжкультурній комунікації поняття «акультурація» визначається як «процес засвоєння етносом, групою індивідів, особистістю, вихованою в одній культурі, елементів іншої культури, субкультури, картини світу, зокрема прецедентних феноменів (текстів, імен, ситуацій, стереотипів мовного спілкування тощо)» [1, с. 18]. У процесі акультурації людина стикається з проблемами збереження своєї культурної ідентичності та необхідності існувати в новій для неї культурі. Адаптація до нової культури може здійснюватися як в напрямі соціалізації («процес входження людини в чуже суспільство, набуття нового досвіду, необхідного для виконання соціальних ролей у новій національній лінгвокультурній спільноті» [1, с. 160]), так і в напрямі

інкультурації («засвоєння традицій, звичаїв, світогляду, комунікативної поведінки, притаманних чужій культурі» [1, с. 66]). Мета акультурації – досягти інтеграції культур, результатом якої буде сформована бікультурна або мультикультурна особистість. На нашу думку, лінгвокультурологічна спрямованість уроків іноземної мови сприятиме акультурації здобувачів освіти, які живуть в сучасному глобалізаційному світі, надасть їм необхідних знань і вмій пристосовуватися до можливих змін, допоможе майбутньому кар’єрному зростанню.

На уроках іноземної мови, в тому числі й англійської, доцільно застосовувати інтеграційну стратегію акультурації, яка передбачає входження до нової культури без втрати первинної культурної ідентичності на засадах співробітництва, взаємоповаги, розуміння необхідності збереження унікальних рис рідної та іншомовної культур.

Важливим напрямом методики навчання іноземних мов є розробка методів і прийомів формування в здобувачів освіти лінгвокультурологічної компетентності.

Зазначимо, що поняття «лінгвокультурологічна компетентність» у сучасному науковому дискурсі ще не має однозначного тлумачення. Так, у «Словнику термінів міжкультурної комунікації» Ф. Бацевича запропоновано таке визначення: лінгвокультурна компетенція – це «знання базових елементів культури (національних звичаїв, традицій, реалій тощо), мовою котрої здійснюється комунікація; здатність мовця виявляти в мові країнознавчу інформацію і користуватися нею з метою досягнення запланованої комунікативної мети; уміння здійснювати міжкультурну комунікацію» [1, с. 78].

У статті Л. Курач і О. Фідкевич підкреслено, що «лінгвокультурологічна компетентність – це здатність учнів використовувати у процесі комунікації

знання про культуру народу, втілену в його національній мові; продуктивно взаємодіяти в умовах міжнаціонального спілкування» [10, с. 39]. К. Колесник тлумачить цю компетентність як «інтегроване поняття, розвиток якого пов'язаний із процесом розвитку всіх основних компетентностей і передбачає засвоєння комплексного знання про мову як про систему мовних, культурних, соціальних норм і духовних цінностей, що зумовлені національною своєрідністю, ментальними установками народу» [8, с. 174]. На думку І. Давидченко, лінгвокультурологічна компетентність є системою «знань про культуру, утілену в певну національну мову й сукупність спеціальних умінь оперування цими знаннями в практичній діяльності, а найбільш узагальнено як знання мовцем або слухачем, усієї системи культурних цінностей, виражених у мові» [6, с. 41].

Студіювання запропонованих науковцями тлумачень поняття «лінгвокультурологічна компетентність» дозволяє визначити основні риси цієї компетентності, а саме: 1) знання про культуру, втілені в мові; 2) уміння оперувати цими знаннями в комунікації, в тому числі й міжкультурній; 3) здатність до міжкультурного спілкування.

Отже, сформулюємо наше розуміння цього поняття: лінгвокультурологічна компетентність – це здатність здобувача освіти здійснювати міжкультурну комунікацію, реалізувати себе в межах діалогу культур, що базується на знаннях лексико-фразеологічних одиниць з національно-культурним компонентом значення та вміннях застосовувати їх у ситуаціях міжкультурного спілкування; на володінні національно-специфічними моделями комунікативної поведінки та вміннями здійснювати спілкування в соціокультурно зумовлених ситуаціях; на вмінні використовувати фонові знання (історично-культурні, національно-культурні,

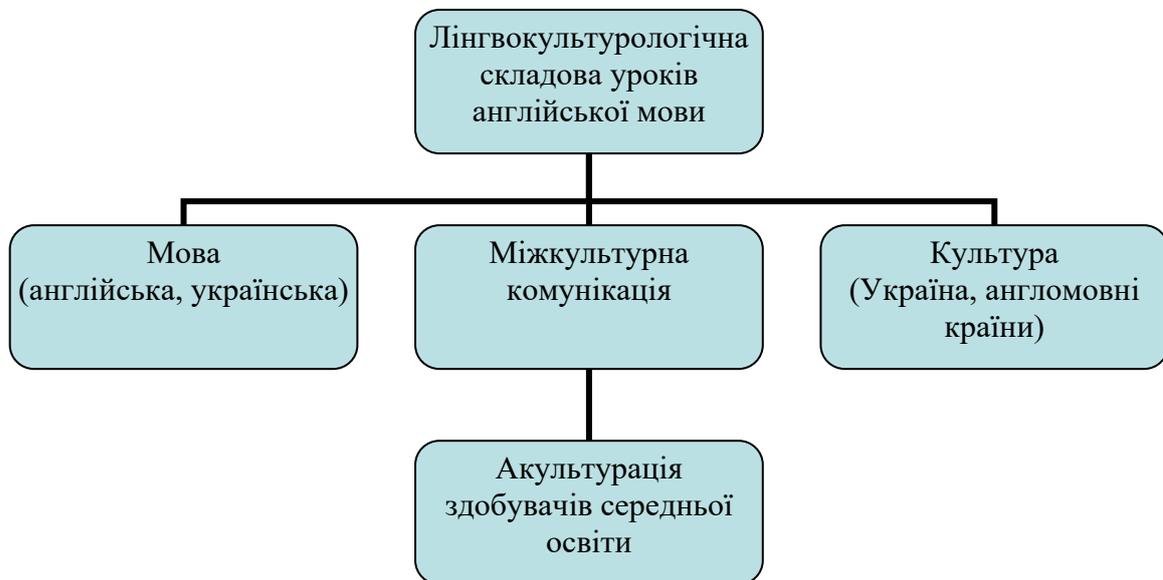

соціокультурні тощо) для досягнення міжкультурного взаєморозуміння з носіями мови, що вивчається.

Наше уявлення про взаємозв'язки лінгвокультурологічної складової уроків англійської мови та акультурації здобувачів освіти у процесі іншомовного навчання схематично показано на рис. 1.

Рисунок 1

Лінгвокультурологічна складова уроків англійської мови як засіб акультурації здобувачів освіти

Джерело: власна розробка авторів

Виокремлення лінгвокультурологічної складової уроків англійської мови є необхідним і реальним. Для цього вчителю потрібно скласти вправи із широким використанням національно-культурного та історично-культурного матеріалу, регулярно включати їх у планування уроків, урізноманітнювати заняття цікавими прикладами моделювання ситуацій побутового, соціально значущого, культуро-орієнтованого спілкування. Застосування проблемних, пошукових, проєктних, ігрових, творчих завдань лінгвокультурологічного характеру формує позитивну мотивацію вивчення іноземної мови як

необхідного засобу міжкультурної комунікації та акультурації, виховує гармонійно розвинену особистість, що вміє творчо мислити і розуміє взаємозв'язки мови та культури.

На кожному уроці англійської мови можна проводити лінгвокультурологічно орієнтовану роботу, ефективними методами, прийомами, видами навчальної діяльності якої є такі:

1) читання / аудіювання тексту (художнього, публіцистичного, медіатексту тощо), в якому міститься культурно значуща інформація щодо країн виучуваної мови та їх видатних представників, визначних місць, історичних подій, традицій, побутових звичок, мовленнєвої поведінки та ін.;

2) виокремлення слів-носіїв культури та їх семантизація (за допомогою словників різних типів, малюнків, словесного малювання, пояснювально-ілюстративного методу, інформаційно-комунікативних технологій та ін.);

3) комплексна робота із словом: прийом перекладу, прийом підстановки, прийом вирівнювання, прийом «Продовж розповідь...», метод культуро-орієнтованого аналізу слова, добір фразеологізмів і паремій, складання кластеру зі словом (словосполученням) із національно-культурним компонентом, прийом «асоціативні кущі», веббінг, метод проєктів тощо;

4) лінгвокультурологічний аналіз тексту.

Матеріалом для розробки лінгвокультурологічних вправ і завдань є лінгвокультурні одиниці та явища: безеквівалентна лексика та лакуни; міфологізовані мовні одиниці (архетипи, міфологеми, ритуали, звичаї, традиції, вірування, обряди, закріплені в мові), паремії (прислів'я, приказки), фразеологізми, еталони, стереотипи, символи, метафори, порівняння, образи, а також моделі мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв виучуваної мови.

Наведемо декілька прикладів вправ лінгвокультурологічного характеру, які доцільно застосовувати на різних етапах вивчення англійської мови.

Вправа 1. Вчимо прислів'я та приказки. Спробуйте поєднати початок і кінець прислів'я.

Початок	Кінець
1. As like...	A. ... as a cat.
2. As merry...	B. ... as chalk and cheese.
3. As melancholy...	C. ... so shall it lie.
4. As sure...	D. ... as a cricket.
5. As the tree falls,...	E. ... as eggs is eggs.

(Відповідь: 1 – B; 2 – D; 3 – A; 4 – E; 5 – C.)

Вправа 2. Перекладіть англійські прислів'я та приказки українською мовою або знайдіть необхідний відповідник.

That is a horse of another colour.

That's where the shoe pinches.

No carry coals to Newcastle.

The proof of the pudding is in the eating.

To mind one's P's and Q's.

Вправа 3. Прочитайте англійські порівняння, спробуйте перекласти їх українською мовою. Подумайте, чи завжди це вдається? Знайдіть відповідні українські порівняння. Складіть з англійськими порівняннями речення.

As black as a crow.

As bold as brass.

As busy as a bee.

As fat as butter.

As fit as a fiddle.

Вправа 4. Поясніть, як ви розумієте англійське прислів'я *As mad as a March hare*. Згадайте, героєм якого відомого англійського твору він є. Поясніть,

чому автор дав цьому персонажеві таке ім'я. Які асоціації викликає у вас цей персонаж (прийом «асоціативний куш»)?

Вправа 5. Подивіться на ілюстрацію 1907 р. Артура Рекхема (Arthur Rackham) до казки Л. Керролла «Аліса в Країні Див» (Alice's Adventures in Wonderland) (рис. 2). Розкажіть про всім відому англійську традицію, зображену на малюнку. Опишіть цю подію (словесне малювання); намалюйте її так, як бачите власне ви. Схарактеризуйте персонажів казки, які є учасниками цієї події. Доберіть прикметники, які описують Алісу (прийом кластер).

Рисунок 2

Ілюстрація до казки Л. Керролла «Аліса в Країні Див»

Джерело: Артур Рекхем (Arthur Rackham)

Вправа 6. «Продовж розповідь...»: «Легенди про Робіна Гуда – втілення мрії англійського народу про захисника від несправедливості». Учитель починає розповідати про Робіна Гуда, учні продовжують розповідь; читають уривки із легенд про його пригоди англійською мовою; порівнюють їх з українськими перекладами. Можна запросити на урок вчителів історії та

зарубіжної літератури для більш детального аналізу тексту (міжпредметні зв'язки).

Таким чином, упровадження лінгвокультурологічної складової на уроках англійської мови забезпечує: 1) якісне оволодіння іноземною мовою; 2) сформованість у здобувача освіти лінгвокультурологічної компетентності; 3) розширення світоглядних і загальнокультурних знань, уявлень і ставлень; 4) розуміння ціннісних установок, особливостей культурної, психологічної та соціальної ідентичності, притаманних лінгвокультурній спільноті, мовою якої здійснюється міжкультурна комунікація; 5) розвиток міжкультурної толерантності, навичок співіснування з представниками іншомовної культури, толерантного ставлення до наявних відмінностей (мовних, культурних) у комунікативній поведінці учасників міжкультурної комунікації; 6) сприяння процесу акультурації особистості того, хто вивчає іноземну мову.

Висновки. У процесі дослідження нами було обґрунтовано доцільність цілеспрямованого впровадження лінгвокультурологічної складової в уроки англійської мови задля акультурації здобувачів загальної середньої освіти; уточнено поняття «лінгвокультурологічна компетентність»; схарактеризовано акультурацію особистості як процес і результат, необхідний для успішної міжкультурної комунікації; запропоновано відповідні лінгвокультурологічні вправи та завдання. Виявлено, що, впроваджуючи лінгвокультурологічну складову в уроки англійської мови, вчителі зможуть розв'язати такі завдання: формувати в здобувачів базової середньої освіти лінгвокультурологічну компетентність, знайомити їх з культурою, звичаями, традиціями англійських країн; формувати вміння використовувати фонові знання для досягнення взаєморозуміння у ситуаціях міжкультурного спілкування; розвивати здатність до міжкультурної комунікації; розвивати вміння долати міжкультурні бар'єри у процесі акультурації.

Отже, врахування лінгвокультурологічної складової в плануванні уроків англійської мови сприяє не лише розвитку лінгвокультурологічної компетентності у здобувача освіти, але й формуванню його вторинної мовної особистості, яка може реалізувати себе в ситуаціях міжкультурного спілкування, й загалом полегшує процес акультурації.

Перспективним напрямом подальшого дослідження вважаємо розробку системи лінгвокультурологічних вправ і завдань та відповідного навчально-методичного забезпечення для уроків англійської мови для 5-9 класів.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ: Довіра, 2007. 205 с.
2. Беценко Т. П. Лінгвокультурологічний аналіз тексту як один із різновидів навчальної роботи у процесі вивчення української мови як іноземної. *Актуальні проблеми викладання української мови як іноземної: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 19 квітня 2019 р. Білоцерківський НАУ, 2019. С. 6–8. URL: https://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tezy/zbirnik_tez_aktual_problem_viklad_ukr_movi_uak_inozem.pdf (дата звернення: 12.06.2024).*
3. Бондаренко А. І. Висвітлення проблеми категорійного статусу лінгвокультурологічних одиниць у процесі підготовки філологів. *Scientific and pedagogic internship «Organization of the educational process in the area of philological sciences: a global experience and national practice»*: Internship proceedings, November 16. December 28, 2020. Venice: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020. Pp. 15–19.
4. Валуєва Н. М. Лінгвокультурологічні аспекти міжкультурної комунікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.*

Сер.: Філологія. 2019. № 38, том 1. С. 185–187. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_1/48.pdf (дата звернення: 10.06.2024).

5. Гостра К. В. Лінгводидактичні умови формування вторинної мовної особистості засобами прецедентних феноменів культури. *Modern engineering and innovative technologies*. 2020. Вип. 14. С. 57–66. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/6026> (дата звернення: 10.06.2024).

6. Давидченко І. Д. Лінгвокультурологічна компетентність та її роль у фаховому становленні майбутніх фахівців закладів освіти. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Філологічні науки». 2021. № 1 (21). С. 252–259. URL: <https://phil.duan.edu.ua/images/PDF/2021/1/26.pdf> (дата звернення: 09.06.2024).

7. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ №898 від 30.09.2020 року. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (дата звернення: 08.06.2024).

8. Колесник К. В. Лінгводидактична модель формування лінгвокультурологічної компетентності учнів у процесі навчання новогрецької мови. *Наукові записки: зб. наук. статей / упор. Л. Л. Макаренко*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. СXXXI (№ 132). Серія: Педагогічні науки. С. 174–181.

9. Колонюк С. М. Базові поняття лінгвокультурології: лінгвокультура й лінгвокультурема. *Лінгвістичні дослідження*. 2021. № 54, т. 1. С. 220–228. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2021.54.1.19>.

10. Курач Л. І., Фідкевич О. Л. Проблема розвитку лінгвокультурологічної компетентності учнів у процесі навчання мов національних меншин. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 3. С. 136–144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_3_12 (дата звернення: 12.06.2024).

11. Прожогіна І. Лінгводидактичний потенціал етнокультурного концепту ВИШИВАНКА в навчанні української мови як іноземної. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2022. Вип. 41. С. 26–45. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-41-02>.

12. Рогач Л. Навчання культури на уроках іноземної мови. Сучасні дослідження з іноземної філології. 2022. № 3–4. С. 373–382. DOI: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2022.21-22.373-382>.

13. Стежко С. О., Кондратенко Н. Ю., Марченко Г. В. Теоретичні аспекти формування комунікативної компетентності майбутніх журналістів на засадах лінгвокультурології. *Імідж. Калейдоскоп мов*. 2020. № 4 (193). С. 67–73. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-4\(193\)-67-73](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-4(193)-67-73).

14. Сулік О. Лінгводидактична модель формування соціокультурної компетентності в умовах багатомовного навчання в загальноосвітній школі. *Вісник науки та освіти*. Київ, 2023. № 3(9). С. 564–574. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3\(9\)-564-574](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3(9)-564-574).

15. Темник Г. Д., Сорока О. Б. Лінгводидактичний потенціал країнознавчого підручника з української мови як іноземної. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2020. № 8. С. 171–176. DOI: <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.2>.

16. Торосян О. М. Лінгвокультура як невід'ємна складова викладання іноземної мови. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. 2020. № 2(23). С. 53–56. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijitss/28022020/6950.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

17. Ушакова Л. І. Культурологічне спрямування професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов. *Молодий вчений*. 2020. № 11 (87). С. 403–406. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-86>.